

A HŐEMBER

MAJOR NÁNDOR

Személyek

János, útfelügyelő

Sára, a felesége

Utás

I.

UTAS *(Ajtócsikorgás.)* Jó napot.

JÁNOS Sára! Nézd csak, megjött az idei hőember. Na, hála istennek! Kerüljön beljebb.

UTAS Elakadtam az úton, s mert közben hófúvás támadt, se előre, se hátra. De itt ez a házikó, gondoltam magamban, talán megesik az emberek szíve rajtam.

JÁNOS Hiszen már vártuk! Majd egy órája nézem innen az ablakból, amint a kocsijával bajlódik. Gondolta, továbbmehet?

SÁRA *(A második szobából jön.)* Nézted, és nekem egy szót sem szóltál! Ó, isten hozta! János, az idén szép hőemberünk van. Nézd, mintha bádogból volna a füle. Milyen kemény lehet! Mit gondolsz, ki küldte?

UTAS Jó napot, asszonyom. Sajnos, senki sem küldött. De a hófúvás láttán csakugyan megfordul a fejemben, mi az ördög hozott erre az útra?

JÁNOS Majd kiderül. Pár napon belül az is kiderül.

SÁRA Eddig még minden hőemberünkről kisütöttük, ki küldte. Remélem, az idén sem történik rendellenes dolog.

JÁNOS Hát akkor reggelizünk, Sára, vagy tüstént lefényképezzük? Úgy látom, vendégünk elég elcsigázott.

UTAS Kora hajnalban indultam, és azt reméltem, reggelire már Újvidéken leszek.

JÁNOS Hallod, Sára? Mindannyian ezzel kezdték. Úgy látom, minden rendben lesz.

SÁRA Tüstént lefényképezzük! Ki tudja, mi lesz később. Emlékszel, mennyi bajunk volt a paraszttal?

UTAS Csaknem zavarba hoznak. Minden vendégüket le szokták fényképezni?

JÁNOS Dehogy! Csak a hőembereket.

UTAS Hehehe, jó kis muri! Miféle hőembereket? Répának nézi az orromat? A szemem meg széndarabnak?

- JÁNOS No, látja, azokat a hóembereket a maga tiszteletére csinálják a gyerekek. De maga a valódi hóember. Érti? Mint az istenszobrok meg a valódi isten.
- UTAS Ohó, roppant megtisztel vele! Ide akaszthatom a kabátomat? Micsoda hideg van kinn!
- JÁNOS Igen, mihelyt fújni kezdett a szél, tudtam, hogy ez a maga napja. Ha hiszi, ha nem, odaültem az ablakhoz, és vártam. Egyszer csak valóban megjelent: úgy siklott a kocsija a hótenger felett, mint a sirályok a víz színén. Szinte repült. Aztán egyszer csak lehuppant. Látott már vízen pihenő sirályt?
- UTAS Jól adja! Ha nem zötyögött volna alattam a kerék, még elhítené velem, hogy sirály vagyok!
- JÁNOS Nézzen csak ki: lát autónyomot?
- UTAS Hiszen befújta a szél.
- JÁNOS És nem ütött szeget a fejében, hogy közben egyetlen járművel sem találkozott? Harmadik hete már, hogy Füleknél elakadnak. Húsz kilométerrel lejjebb. Nem furcsállja, hogy idekerült?
- UTAS Ugyan, kérem, hagyjuk a tréfát! Rendes, járható úton jöttem.
- JÁNOS Természetesen. A maga számára járható volt. Két évvel ezelőtt kerékpáron jött meg a hóemberünk. Képzelve, ilyen úton, kerékpáron! De neki sikerült.
- SÁRA Itt a gép, János, már föl is húztam. Uram, tessék egy papucs. Helyezze magát kényelembe. Hozzak egy házikabátot?
- UTAS Köszönöm, elég fázós vagyok. De inkább még egy pulóvert vennék magamra. Elég hideg van maguknál.
- SÁRA Hideg? Hallod, János? Pedig ma túlságosan is befűtöttünk. Ne feledje, hogy takarékoskodni kell a fával!
- JÁNOS (*Kattanás.*) Hoppá! Már meg is volnánk. Na, még egy felvételt, hátha épp pislogott. A tavalyi hóemberünk szép szúrós szemű ember volt, de tönkretette a képet a pislantásával. Mutasd meg a vendégünknek, Sára!
- SÁRA Hiszen itt van! Nézze csak, engem haramiára emlékeztet, a férjem meg papnak nézi. Mit szól hozzá?
- UTAS Hát, ez az alacsony homlok! Viszont a szeme átszellemült. És minek vallotta magát?
- SÁRA Parasztnak. Lóháton jött, ide kötötte az állatot az ablak alá. Aztán meg, képzelje, be akarta hozni a lakásba. Sok baj volt vele, mire átszellemült.
- UTAS És ez kicsoda?
- JÁNOS A tavalyelőtti hóemberünk. Ő érkezett kerékpáron. Nehezen tört meg. Akármiről beszélgettem vele, nyomban elaludt. Micsoda horkolást csapott! Emlékszel, Sára?
- UTAS Jóságos szeme van. Olyan, mint az apámé. Álmodozó. Ábrándokat kergető.
- SÁRA Úgy van! Pontosan eltalálta! Végül mókusokat látott mindenütt a ház körül. Ujjongott, hogy fürgén ugrálnak, kint a fán. Hát nem csodálatos? Nézzen ki, hol lát itt fát? Sehol. De ő kirohant, és kergette a mókusait, míg csak el nem tűnt ott fenn a dombon, az emlékműnél.
- UTAS Mókusait? Hát mi a foglalkozása?
- JÁNOS Postás *volt*. Képzelve, idekarikázott egy távirattal. Azt mondta, hogy nekem szól, és csakugyan, az én nevem állt rajta. Ez volt benne:

- „Mókusokra télen vadásznak.” Ért ebből akár egy szót is? No, látja, én nem értettem. Ő sem tudta megmagyarázni.
- SÁRA Emezt nézze! Hullámos hajú, vidám fiú volt, azt mondta, építész-mérnök, és otthon, a fiókjában készen áll a palánkai híd tervrajza. Sítalpon érkezett, a dombon át. Mire a házunkhoz ért, hóvihar kerekedett, mint ma is. Gyönyörűen füttyűrészett. Tudja-e, hogy hívtam magamban? Csalogánynak.
- UTAS És ő is — hogy is mondjam — hóember volt?
- JÁNOS De mennyire! Nem eshet tévedés, a vihar biztos jeladás.
- SÁRA Bár voltak percek, amikor azt hittük, szégyent vallunk vele. Két hétig időzött itt, és János már-már türelmét vesztette vele. De egyszer csak kiderült róla, hogy nem tud megenni tea nélkül. Micsoda ötlet! Egy éjjel elment teát szüretelni, arra délre.
- UTAS Milyen hideg van maguknál. Brrr! Mindig ilyen keveset tüzelnek?
- SÁRA Hallod, János?
- JÁNOS Érdekes! Hiszen majd szétveti a tűz a kályhát.
- UTAS Talán azért fázom, mert korán keltem.
- JÁNOS Úgy látszik, minden rendben lesz, Sára! Minden hóember kibúvót keres. Oda se neki, uram, fel a fejjel! Majd Manóka hoz fát, nem igaz? Arrafelé van az erdő. Nem hallja a fejszecsattogást?
- UTAS *(Semmi zaj.)* Nem. És erdőt sem látok semerre.
- JÁNOS Annyi baj legyen! Majd minden rendbe jön. Nézze csak, ez itt a negyedik elődje. Látja azokat a nagy, klepa füleit? Esküszöm, néha már úgy tűnt, legyezgetni is tudja vele magát, mint az elefántok. Nap-hosszat itt üldögélt az ablaknál, és pasziánszozott. Banktisztviselő volt, úgy forgott a kezében a lap, mintha pénzt számolgatna.
- SÁRA Mondja, érez valami szagot?
- UTAS Nem. Hacsak hószagot nem.
- SÁRA Na, látja. Ez a banktisztviselő napokon át azt hajtogatta, hogy ibolyaszagot érez, és a szag nyomán valami rejtett kincset talál majd. Alig tudtam távol tartani magamtól. Egy délután azután őt is a domb felé vezette el az ibolya.
- JÁNOS Ő volt az első hóemberünk.
- SÁRA És maga az ötödik.
- UTAS Dehogy vagyok, kérem! Verjék ki a fejükből az ilyesmit! Kereskedelmi utazó vagyok, textillel ügyködöm, kérem. Két koffer mintapéldány van nálam. Ha kíváncsiak rá, tüstént behozom. Kitűnő portéka!
- JÁNOS Behozni, ilyen időben? Hahaha! Túl korán távozna! De természetesen nem tartom vissza. Tessék, menjen! Előbb azonban nézzen ki az ablakon: hol a kocsija?
- UTAS Ne tréfáljon! Mi történt itt?
- JÁNOS Nyugalom! Meg kell őriznie az idegeit. Talán ellepte a hó, vagy befűtta a szél.
- UTAS Hát persze. Nyilván befűtta. Úristen, de hogyan történt? Na, majd kiássuk. Ha eláll a szél.
- JÁNOS A paraszt is akkor kezdett idegeskedni, amikor a lovának csak a füle meg a szeme látszott ki a hóból. Itt ült az ablaknál, és egy álló nap a lova szemébe bámult. Egyszer csak ordítva kirohant, és ázni kezdte ki az állatot, hogy majd bevezeti. De megkérdeztem tőle: talán darabokban akarja behozni?

- SÁRA Hát nézzen oda: befér azon az ajtón egészben egy ló? Semmiképpen. Nem igaz?
- JÁNOS Akkor aztán kurjongatva nekiereszkedett a dülőnek, mintha Pegazuson szárnyalna.
- SÁRA De milyen mocskos szájú Pegazuson! Istenem, ha rágondolok!
- UTAS És mi lett vele? Úgy értem, a hóemberekkel.
- JÁNOS Hát látott már hóembert, aki túléli a telet? A hóembernek olvadásig meg kell halnia. Na, fel a fejfel! Sára, pálinkát! Nahát, micsoda lekvár ember!
- SÁRA Ébredj föl, gyöngvirágom! Egyem azt a kis nyuszi szívedet! Szentem, de vörös ez a bádogkemény füle.
- JÁNOS Na, mi lesz, térjen már magához! A természet rendje ellen nincs apeláta. Hála istennek, csakha pislog már. Tessék vállalni a sorsát! Férfiasan! Keményen! Hát azt hiszi, jobb kereskedelmi utazónak lenni, mint hóembernek? Hiszen se otthona, se hazája! Ne áltassa magát! Rossz kis szállodákban hányódik, az egyik üzletből kipenderítik, a másikban kunyerál, a harmadikban vesztegetéssel próbálkozik, esténként, fogadni mernék, szendvicset vacsorázik, otthon meg a felesége ki tudja, merre kallódik.
- SÁRA Látott már boldog, ragyogó gyerekszemeket, amikor hóembert csinálnak? Minden évben ezerszer megmintázzák! Magát! A valódi hóembert. Gondoljon a ragyogó gyerekszemekre. Micsoda felmagasztosulás!
- UTAS Elég volt! Kereskedelmi utazó vagyok, értik, és semmi más! Jó szállodákban lakom, tisztességesen dolgozom, és megvagyok a feleségemmel. Semmi közöm a hóemberekhez, azt sem tudom, hogyan csinálják őket! Még egy szót, és inkább kimegyek az autómba!
- JÁNOS Csak semmi izgalom! Hiszen mondtam már, hogy ügyeljen az idegeire. Odakinn nagyon hideg van! Talán nyissam ki egy kicsit az ajtót? Vagy inkább reggelizni megyünk?
- SÁRA Tea, piritóskenyér, vaj, tükörtojás. Nagyszerű reggeli! Egyem azt a kis, nyuszi szívé. Nagy megtiszteltetés ért bennünket ma. Micsoda ünnep! Épp páfördulás van.

II.

- UTAS Mintha távoli álomvilág volna. Pedig a nyáron történt, Hváron, istenemre, még mindig a bőrömön érzem a perzselő napot. Egy félreeső kis öbölben heverészttem, és a messze környéken sehol senki. Egyszer csak a sziklák közül, két vödör lépesmézzel leereszkedett a pincérem. Különbösen szuster volt szegény, vacsora után mindig összeszedte a lyukas cipőket. A kezembe nyomott egy marék lépet, és csak akkor látom, hogy egy szikla mögött ring a csónakja. Folyt a levendulaméz az ujjaim között, mindenem ragadt tőle. Az a szörnyű nap meg perzselte az égen. Hirtelen belémhasított: ha abba hagyom az utazgatást, egy ilyen kis öbölben kell majd megtelepednem. Kicsi házikóm előtt álmosan üldögélni.
- SÁRA Rajongok a tengerért! Hányszor kértem Jánost, hogy pályázzunk el egy világítótoronyba. Valahova a nyílt tengerre. De úgy megszoktuk már a hóembereket! Bár egyre mondom Jánosnak: időnként oda is elvetődne egy-egy hajótörött. Ahh, azok a vad hullámok!

- JÁNOS Egy, kettő, három, négy! Egy, kettő, három, négy!
- UTAS Hagyja már abba, mert odavágok valamit! És vegyen fel egy inget, mert vacog a fogam, ha félmeztelen látom.
- JÁNOS Ohó, barátocskám! Inget, azt még lehet, de semmi mást, mert minden egyebet magára adtunk. Éppen figyelmeztetni akartam, hogy jobban már ne tessék fázni, hisz pokróc sincs több a házban. Megértem, persze, hogy a hőember jobban fázik, mint a közönséges ember, de ha már ilyen áldozatot hozunk érte, gondolom, hálával tartozik. Ezért ne nagyon ugráljon. Hiszen épp áldozatkészséget és hálát kell majd éreznie, amikor üt az órája. Nincs egyedül! Mi magával leszünk! Az emberiség magával van!
- UTAS Elég volt! Fogja be a száját!
- SÁRA János, túrtőztesd magad. Mindennek elérkezik majd az ideje. Nem hallod, milyen szépen mesél a Nyuszikánk?
- JÁNOS Igen, mesélni meg fázni, azt tud. De kötelességérzetből nagyon kevés szorult belé. Mikor fogja már fel, hogy önző lénynek nincs helye közöttünk!
- SÁRA Biztos vagyok benne, hogy a döntő pillanatban nem csalódunk benne. Igaz-e, Nyuszika? Na, ígérje meg! Ugyan, nyugtassa már meg! Meglátja, tüstént abbahagyja a tornát.
- UTAS Hagyjanak békén, mit nyaggatnak folyton! Mindig minden kötelességemet teljesítettem.
- SÁRA Ragyogó! (*Tapsol.*) Édes kis Nyuszika! Na, lám, tudtam én ezt! A végtelen, háborgó tenger! Végtelen, mint a hómező!
- JÁNOS Igen, földünk kétharmad részét tenger borítja. Hahaha!
- SÁRA És mit gondol, miért nem költöztünk a tengerre? Azért, mert a világítótoronyok kopár szirten állnak, és mi történjék a férjem kertjével? Hiszen voltaképpen kertész! Mit szól hozzá: olyan földieperrel kísérletezik, amelyiknek belül van a magva, egy csomóban, mint a töknek.
- JÁNOS A szamóca a rózsafélék családjába tartozik.
- UTAS Ahh, a földieper! Egy kanál porcukorral lehintve! Anyáméknál, kinn a kertben, vasárnap délutánonként a körtefa alatt üldögéltünk. Gimnazista voltam, és folyton azt lestem, hogy a szomszéd lány a jázminbokrok között játszadozik a kutyájával. Micsoda trükköket tudott! Majd kiesett a szemem.
- SÁRA Szereti az állatokat? Én tanyán nőttem fel, kilencen voltunk testvérek, és fiúk, lányok, egy szál ingben jártunk tízéves korunkig. Ötéves voltam, s már szórén ültem meg a lovat. Fölhúztam az ingemet, s rajta! Egyszer csak elkapja az embert a vágy: egybenőni vele! Istennem, azóta se lovagoltam pőrén.
- JÁNOS (*Óraiítés.*) Fél négy!
- SÁRA Az ám, János, hozhatnál uzsonnát. Talán ringlóbefőtten. A te ringlódát!
- JÁNOS Hát ünnep van ma?
- SÁRA Gondolom, ünnep. Elvégre nem tarthat örökké a tél. Hőemberünk a régi szép napokra emlékezik. Amikor még ért valamit az élet.
- JÁNOS Ó, igen, a lelkes szándékok! A világ megváltása! És milyen sivár végül a számadás! Milyen kevesen vannak a kiválasztottak! (*Távolodás, ajtócsukás.*)
- SÁRA Szegény Jánosom! Már-már ez a betegsége: a sivár számadástól retteg. Letört, elfáradt ember.

- UTAS Inkább azt mondanám, hogy nagyon is életerős. Akár egy ökröt is letaglózhatja. Csak azt nem értem, miért ökrödött tegnap. Hány éves?
- SÁRA Már ötvenöt. De tehetetlen ember. Mit váltott valóra a nagy terveiből?
- UTAS Nem túl szigorú hozzá? Jól élnek, erőben, egészségben, mit kívánhat még?
- SÁRA Ha ennyiből állna az élet! Van valami rendkívüli abban, hogy ma is éppúgy ábrándokat kerget, mint húszéves korában. De mondja, miféle rögeszme ez: földieper, amelynek belül lesznek a magvai, mint a töknek.
- UTAS Igen, igen, de miért veszi komolyan? Tekintsen úgy rá, mintha bélyeget gyűjtene vagy csellóztatna délutánonként. A nők olyan megértőek.
- SÁRA Nem is sejti, milyen szánalmas ember. És mégis milyen hatalmas!
- UTAS Igen, kissé erőszakos, de különben minden rendben van vele. Bárcsak az energiájának a fele az enyém volna.
- SÁRA Csak látná nyáron, amikor fáradtan hazaérkezik az útjavításról. Órákon át nézegeti a kétszáz ágyás földieprét, leszed egy-egy gyümölcsöt, megszámlolja a magvait, bejegyzi a füzetébe, metszeteket készít, figyel a képzelt módosulásokat, megintcsak ír, és gondterhelten álldogál. Így megy ez húszéves kora óta.
- UTAS Ne törődjön vele. Egyszer majd megunja.
- SÁRA Mindent megtettem, hogy sikerüljön neki. Végül átbújtam az összes szakkönyveket, és bizonyítani tudom, miért nem lehet a földiepernek belül a magva. Egyszer céloztam rá, hallgatott, s láttam: ha még egy szót szólok, összeroppan. Ez az én keresztm: az elhallgattatott tudás. Megérti a helyzetem?
- UTAS Várjon csak! Valami furcsa dolog kezd derengeni előttem. Ez az ön-feláldozás. Ez az odaadás. Milyen nagyon vágytam én is ilyesmire. Ilyen nagy szeretetre.
- SÁRA Tudtam, hogy megért. Azok a rajongó szemei! Biztos ezt is megérti: mit ér a szeretet, ha tehetetlen? Jánosnak győznie kell, hogy ne hulljon a semmibe a szeretetem.
- UTAS Talán túl sokat kíván, asszonyom. Milliók futkosnak a földön, és ugyancsak semmi sem sikerül nekik. Nézzen meg engem. Éveken át tengődök a végtelen utakon. Ha belegondolok, mi értelme van ennek?
- SÁRA De János rendkívüli tette született! Hát bele lehet nyugodni abba, hogy ennyi munka kárba vesszen? Az emberiség javára ennyi verejték semmivel járjon? Nem, minden munkának siker a jutalma.
- UTAS De hogyan? Hiszen az előbb mondta, hogy lehetetlen.
- SÁRA Valami rendkívüliire hivatott, ezt maga is láthatja.
- UTAS Csakugyan, mintha volna valami lenyűgöző az egyéniségében. Valami, amit nem értek, de ott tüzel a szemében.
- SÁRA Csak segíteni kell neki. Alávetnie magát az akaratának. Minden porcikám érte él. Ki tudja, miben fog nagyot alkotni!
- UTAS Igen, hát miért ne. Mindig segítettem, akinek csak tudtam.
- SÁRA Milyen hálás vagyok magának, Nyuszika!
- UTAS És ha valami másra terelné a figyelmét? Hogy valami mással kísérletezzem? Elérhetővel?
- SÁRA Mindennel próbálkoztam már. Rávettem, hogy ringlókkal bajlódjon, Istenem, két vakarcs fajtát csakugyan kitermelt. Rosszabbak, mint az eddigiek, savanyúak is, keserűek is, aprók is. Maga is eszik majd be-

- lölük, de dicsérnie kell ám őket, mert nagyon odavan értük. Szegény Jánosom! Pedig ő a kiválasztott.
- UTAS Jaj, mindent értek! Ne kívánja tőlem, asszonyom!
- SÁRA Ó, ha igazán megnyílna a szíve! Hát még mindig azt hiszi, hogy elkerülheti a sorsát?
- UTAS Nincs sorsom, asszonyom, értse meg, szürke kis ember vagyok.
- SÁRA Hóember lett magából, Nyuszika! Csak az a kérdés, nyüszítve, ellenkezve, mint az építész mérnök a teaszüretével, vagy önkéntesen, felmagasztosulva.
- UTAS Istenem, hatodik napja vagyok itt, és senki sem keres. Jaj, a feleségem! Ha egy helikoptert küldene utánam!
- SÁRA A gyerekeket minden évben meg kell váltani. Mit ér a tél, ha nincs hóember!
- UTAS Meghalt! Érti? Meghalt a kicsi fiam! Nekiszaladt az anyám cigaretájának, kifolyt a szeme, és ahogy ordítva elrohant, legurult a lépcsőn. Hároméves volt. Az a szelíd kék szeme!
- SÁRA És még maga vonakodik? Hiszen akkor magát a Tűzapó küldte! Ezért fázik olyan szörnyen! János, megvan! Jöjj csak, János!
- UTAS Istenem, mit vétettem a feleségemnek? Hatodik napja itt vesztegelek. Kuttyával játszadozott a jázminbokrokban, a szíve is kutya lett neki.
- JÁNOS Hallgassatok csak!
- RÁDIÓ *(Halkan, távolból.)* Időjárásjelentés. A Duna mentén hatodik napja hóvihár dúl. Az esti órákban a szél erősödött, a hőmérséklet csökkent. Várható időjárás: továbbra is hóvihár, változatlan hőmérséklet.
- JÁNOS Fogytán a fa, holnap csak délben gyújtunk be. Parancsoljatok! Itt a ringló. Saját termésem. Ebből csak a kiválasztottak esznek.
- SÁRA Kitűnő gyümölcs! Nyuszika, mit ígért?
- UTAS Csakugyan, nagyszerű eledel.
- JÁNOS Meghiszem azt! Évente csak egyszer fogyasztjuk. Ez a hóemberek búcsúelege.
- UTAS *(Fuldokolva köhög.)*
- JÁNOS Hallatlan! Eddig még minden hóemberünk fuldokolni kezdett tőle. Vigyázzon a magokra! Hát nem tanult meg gyümölcsöt enni?
- UTAS Köszönöm, nem kérek belőle. Vigyék el innen.
- SÁRA Istenem, még mindig azt hiszi, elkerülheti a sorsát.
- JÁNOS Dehogy, dehogy. Hiszen tudja, ha aludni megyünk, leszedjük róla a pokrócot. Mire kialszik a tűz, megfagy a hóemberünk is.
- UTAS Csak nem akarják elszedni a takarókat?
- JÁNOS Hát mit gondol, maga talán pokróchegek alá bújik, mi meg pőrén heverünk? Miféle önzés ez? Nem szégyelli magát?
- UTAS De hiszen így is majd meg nem fagyok.
- JÁNOS Persze, hogy megfagy. Hatodik napja mondogatjuk már. Ideje, hogy magába szálljon.
- UTAS Hát nincs magukban könyörület? Kuporodjanak mellém, együtt is megférünk.
- JÁNOS Mire megy vele? Nem látja, hogy ahány nap, mindig eggyel több pokrócot kért? Több nincs a házban. Holnap már hat takaró alatt is megfagy.
- UTAS Hát akkor nincs menekvés, sehol sincs menekvés!
- JÁNOS Csak ha elmegy Tűzapóhoz. Nem hallja, hogy odakinn csattog a fejzeje?

UTAS Nem.

JÁNOS *(Semmi zaj.)* Pedig csattog. Attól a naptól kezdve, ahogy maga megérkezett.

UTAS És ki a Tűzapó?

JÁNOS Fogalmam sincs. Magának kell megnéznie. Ő vezérli az útján. Amerre a fejszéje csattog, arra kell mennie.

UTAS Hiszen semmit sem hallok.

JÁNOS Mert nem akarja hallani. Ellenáll. De ha üt a végórája, majd hallani fogja. Csak azt sajnálom, a könyvbe bele kell írnom, hogy gyáva meg önző volt.

UTAS Miféle könyvbe?

JÁNOS A Megváltások Könyvébe. Amelyikben a hőemberek napjait írom le az utókor számára. Hiszen én vagyok a prófétájuk.

UTAS Istenem, ha már nincs más választásom, nem akarok gyáva lenni.

JÁNOS Hát akkor meg kell emberelnie magát. Mert figyelje csak, hogy hangzik ez: „A hatodik nap reggelén egy elhagyott szélmalomról beszélt, ahova gyerekkorában lopott dinnyét járt enni a pajtásaival. Elkérte a hatodik pokrócot is, és amikor a kötelességére figyelmeztettem, rám kiáltott: Fogja be a száját, ha nem akar piszkavasat reggelizni!”

UTAS Nem szeretném, hogy az a szélmalom bennmaradjon. Meg a piszkavasat is kitörülhetné.

JÁNOS Javíthatok rajta, ha maga is úgy akarja. Írhatom így is: „A hatodik nap reggelén egy elhagyott szélmalomról beszélt, ahová rekkenő nyári délutánokon dinnyét vitt szegény sorsú pajtásainak. Elkérte a hatodik pokrócot is, és amikor megkérdeztem, felkészült-e már, hallgatásra intett, a piszkavasat forgatta a kezében, s hosszan elmélkedett erről az ártatlan kisgyerekeknek a szörnyű kínzóeszközéről!”

UTAS Milyen szépen hangzik!

JÁNOS Magától függ, hogy mit írok bele.

UTAS És elejétől kezdve így írná meg?

JÁNOS Így. Ha férfiasan teljesíti a kötelességét. Ha felmagasztosul.

UTAS Hát akkor felmagasztosulok.

SÁRA Nyuszika! Milyen boldog vagyok!

UTAS Mindig is a gyerekeknek éltem, a nyílt, csillogó kék szeműeknek. Hároméves koromban egy szem savanyú cukrot dugtam a földbe, és lo-csolgattam, hogy fa nőjön belőle, és a világ minden gyereke folyton szedje róla a cukrot, amennyi csak a zsebébe fér.

SÁRA Gyönyörű!

UTAS Biztos, hogy elszedik tőlem a pokrócot?

JÁNOS Biztos. Elvégre takaróznunk kell valamivel.

UTAS Felnőtt koromban is a gyerekek voltak a szemem fénye. Az út mentén mindig fölszedtem őket a kocsiba, és elvittem az iskolába.

JÁNOS Majd így írom: a fázósan topogó gyerekeket.

UTAS Istenem, ha becsapnak engem!

JÁNOS Dehogy csapjuk.

UTAS Asszonyom, csakugyan nincs még egy takarójuk a házban?

SÁRA Nincs, Nyuszika. És maga különben sem tűrhetné el, hogy az éjjel ne legyen mivel takaróznom.

UTAS Akkor én vagyok az a bácsi, aki a mozi előtt minden vasárnap délután egy-egy jegyet nyomott az ácsorgó gyerekek kezébe. Mert én

tudom, hogy az emberiség jövője a gyerekek kezében van. És aki a gyerekektől megtagadja a szeretetet, az emberiség ellen vét.

JÁNOS Lassabban! Nem győzöm írni!

UTAS Nem érek rá. (*Mozgolódás.*) Fejszecsattogást hallok. Hív a Tűzapó. Istenem, milyen fény villog ott? Gyerekek, a Tűzapó bíborvörös fény-nyel hívogat. Nagy hóembereket csináljatok, mint amilyen nagy magam is voltam. Ne űzzetek gúnyt belőlem, fazekat rakjatok a fejemre, ne bilit. Értetek dobogott mindig a szívem. Valakinek meg kell váltania a világot: ha már megszülettetek, vidámak és gondtalanok legyetek (*Ajtónyílás, szélfúvás, távolodó hang.*), önzetlenek és áldozatkészek, mint én. És szeretet lakozzék a szívetekben, végtelen szeretet minden ember iránt. (*Rövid szünet.*)

SÁRA Elment.

JÁNOS Csukd be az ajtót.

SÁRA Istenem, de szép volt!

JÁNOS Mit gondolsz, hol találunk majd rá?

SÁRA Aligha jut túl a nádason.

JÁNOS Látod még?

SÁRA Mintha a domb felé imbolyogna. Nagyon zuzmarás az ablak.

JÁNOS Kitűnő voltál, amikor ócsároltál előtte. Hogy is mondtad? Mit ér a szeretet, ha tehetetlen?

SÁRA Hallgatóztál?

JÁNOS Minden szavadat megjegyeztem.

SÁRA Hát ezt megünnepeljük. Tegyé a tűzre.

JÁNOS Valami különös bizsergést érzek. Mondd, honnan ez a rózsaszag?

SÁRA Rózsaszag? Érdekes. Nem érzem.

JÁNOS Megfigyelted-e: azok a bádogg fülei szinte izzottak a tűztől.

SÁRA Nagyszerű voltál a naplóval. Honnan szedted a piszkavasat?

JÁNOS Hát nem vetted észre, hogy a harmadik hóember végnapjait olvastam fel neki?

SÁRA Ó, ez igazán érdekes. Nahát, akkor ma csakugyan lakomát csaphatunk. Az az érzésem, az idén két hóemberünk lesz.

JÁNOS Kettő? Nem értem. Hol a másik?

SÁRA Itt.

JÁNOS Hol?

SÁRA Te vagy az, Jánoska.

JÁNOS Én? Hahaha! Megéred a pénzed!

SÁRA Hát nem figyelte meg? Nyuszika elment, de holnapra is hóvihart jelentettek. Mert még egy hóemberünk van.

JÁNOS Ugyan! Holnapra kisüt a nap.

SÁRA Nézz csak ki az ablakon! Kétszáz ágyás földieper sorakozik itt.

JÁNOS Micsoda beszéd az! Semmit sem látok.

SÁRA Érdekes. Pedig a szél lefújta az ágyásokról a havat.

JÁNOS Most aztán elég legyen! Nagyon jól tudod, hogy útfelügyelő vagyok, s nem hóember.

SÁRA Ó, kérlek, vigyázz az idegeidre. Szeletelj egy kis sonkát is, édes.

JÁNOS Mit akarsz azzal a géppel?

SÁRA (*Kattanás.*) Na, már kész is. Csupa régi fényképed van. Ugyan, ne törődj vele!

JÁNOS Sára, ne járassd velem a bolondját, mert nem állok jól magamért.

SÁRA Miért nyugtalankodsz, édesem? Hozz egy kis borocskát is. Azt a 65-ös ilokit.

JÁNOS Nem értem, honnan ez a rózsaszag. Mióta van a tramin boroknak rózsaszaguk?

SÁRA Képzeld, ha a rózsabokrokon földieper teremne!

JÁNOS Ragyogó! Mindig ilyen különös dolgot szerettem volna kitermelni. Rózsatövisek között puha földieper! Fölfut a karóra, szilárd száron csüngő gyümölcs.

SÁRA A szamóca a rózsafélék családjába tartozik.

JÁNOS Úgy van. Milyen különös ez. Szamóca és rózsa. Az egész világ rózsától illatozik.

SÁRA Hóember lettél, Jánoska! Lásd be, hogy hóember lettél! Na, fel a fej-jel! (*Arccsapkodás.*) Ki hitte volna! Ébredj föl, gyöngyvirágom! A természet rendje ellen nincs apelláta! Csak ha nyitogatod már a szemed. Így, így! Nyugodj meg! Menni fog ez, Jánoska, menni fog! De még mennyire, hogy menni fog!

* * *